

महाराष्ट्र शासन
सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: बैठक-२०२०/प्र. क्र.९४/महामंडळे
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, विस्तार भवन, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक:- २१ सप्टेंबर, २०२१.

- वाचा :-** १) उद्योग, उर्जा, व कामगार विभाग, शासन निर्णय क्र. असंका१११९/प्र.क्र.११०/काम.७अ
दि.१३ सप्टेंबर, २०१९
२) उद्योग, उर्जा, व कामगार विभाग, शासन निर्णय क्र. असंका-११२०/प्र.क्र.२०/काम-
७अ दि.२४ फेब्रुवारी, २०२०
३) सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, शासन निर्णय क्र. बैठक-२०२०/
प्र.क्र.९४/महामंडळे, दि.०४ ऑगस्ट, २०२१

प्रस्तावना:-

राज्यातील ऊसतोड कामगारांचे व पर्यायाने त्यांच्या कुटुंबियांचे जीवन अस्थिर व अत्यंत हलाखीचे असल्यामुळे त्यांचे जीवन सुखकारक करून त्यांचे राहणीमान उंचावून आयुष्य स्थिर व सुरक्षित करण्यासाठी ऊस तोडणी व्यवसायातील ऊसतोड कामगारांना विविध कल्याणकारी योजनांचा लाभ देण्यासाठी उद्योग, उर्जा व कामगार विभाग, शासन निर्णय क्र. असंका १११९/प्र.क्र.११०/काम.७अ, दिनांक १३ सप्टेंबर, २०१९ अन्वये गोपीनाथ मुंडे ऊसतोड कामगार महामंडळ स्थापन करण्यात आले आहे. या ऊसतोड कामगारांना शासनाच्या विविध योजनांचा लाभ घेता यावा या करीता ऊसतोड कामगारांची नोंदणी करून त्यांना ऊसतोड कामगार असल्याचे ओळखपत्र देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

राज्यातील ऊसतोड कामगार ज्या ठिकाणी वास्तव्याला आहेत व जे सतत मागील तीन वर्ष ऊसतोड कामगार म्हणून काम करत असतील त्यांची ग्रामसेवकाने (संबंधित गावातील, वस्त्यांमधील, तांड्यांमधील व पाड्यांमधील व इतर) नोंदणी करावी. ऊसतोड कामगारांची नोंदणी करण्यासाठीचा सर्व्हेक्षण/आवेदन पत्राचा व ओळखपत्राचा विहित नमुना सोबत जोडल्याप्रमाणे राहिल. ग्रामसेवकाने ऊसतोड कामगारांची नोंदणी विहित नमून्यात करून ओळखपत्र देण्याचा निर्णय घेण्यात आलेला आहे.

३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक क्रमांक २०२१०९२११७०८११६७२२ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यापाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(दा. ना. कोकडे)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. राज्यपाल यांचे सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
२. मा. सभापती, महाराष्ट्र विधान परिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
३. मा. अध्यक्ष, विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
४. मा. उपसभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद, विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
५. मा. उपाध्यक्ष, विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
६. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
७. मा. उपमुख्यमंत्री यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई
८. मा. मंत्री, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
९. मा. विरोधी पक्ष नेता, विधानसभा/विधानपरिषद, विधान भवन, मुंबई.
१०. मा. राज्यमंत्री, सामाजिक न्याय यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
११. मा. सर्व मंत्री/राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
१२. मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई.
१३. अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, सर्व मंत्रालयीन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१४. मा. प्रधान सचिव, विधानसभा/विधानपरिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
१५. मा. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र १ व २, मुंबई व नागपुर
१६. सर्व विभागीय आयुक्त, (महसुल)
१७. आयुक्त, समाजकल्याण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे

१८. आयुक्त, कामगार, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
१९. आयुक्त, साखर, पुणे
२०. सर्व जिल्हाधिकारी
२१. सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी/उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी (जिल्हा परिषद)
२२. सर्व जिल्हा शल्य चिकित्सक
२३. जिल्हा आरोग्य अधिकारी
२४. सर्व सहायक कामगार आयुक्त
२५. सर्व सहायक आयुक्त, समाजकल्याण
२६. सर्व जिल्हा महिला व बालविकास अधिकारी
२७. जिल्हा उपनिबंधक
२८. सर्व मंत्रालयीन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
२९. निवड नस्ती (महामंडळे).

महाराष्ट्र शासन
सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग
ऊसतोड कामगार सर्वेक्षण/ आवेदन पत्र नमुना

अर्ज क्र. ....

गाव - ..... तालुका : ..... जिल्हा : .....

पासपोर्ट
आकाराचा
फोटो

- ऊसतोड कामगाराचे नांव :- .....
- पत्ता :- सध्याचा :- .....
कायमचा :- .....
- जन्म दिनांक :- .....
- वय :- ..... वर्षे
- शिक्षण :- .....
- जात :- .....
- मोबाईल क्रमांक :- .....
- आधार क्रमांक :- .....
- बँक खाते तपशील :- खाते क्र. ....
IFSC Code .....
- वार्षिक उत्पन्न :- .....
- उत्पन्नाचे स्रोत :- .....
(शेती/ऊसतोड/इतर)
- कुटुंबातील व्यक्तींचा तपशील :-

व्यक्तीचे नांव	आधारकार्ड	वय	नाते	शिक्षण	ऊसतोड मजुर आहे काय
			स्वतः		
			पत्नी		
			मुलगा		
			मुलगी		

- जात प्रमाणपत्र आहे का? :-
- शिधापत्रिका क्रमांक :-
- शिधापत्रिका प्रकार BPL/पिवळे/केशरी :-
अंत्योदय/पांढरे
- मुख्य व्यवसाय :-
- शेती आहे काय? होय /नाही :-
असल्यास किती? बागायती/जिरायती :-
- पीक कर्ज घेतले आहे काय? असल्यास किती :-
- किती वर्षांपासून ऊसतोडीला जाता :-
- ऊसतोडीच्या कामाचा प्रकार :-
कोयता/बेलगाडी/बगास
- मागच्या वर्षी कुठल्या कारखान्याला गेले होते :-
- मागील तीन वर्षात ऊसतोड कामगार म्हणून कार्यरत असलेला तपशिल :-

अ.क्र.	कंत्राटदार/मुकादमाचे नांव	कारखान्याचे नांव	सन	कोड

- घराचा प्रकार :- (कच्चे घर/पक्के घर) :- _____
- (स्वतःचे/भाडेतत्वावर/इतर) :- _____
- घरासाठी जागा स्वतःची आहे काय ? :- _____
- शौचालय - आहे/नाही :- _____
- विज - आहे/नाही :- _____
- पाणी - आहे/नाही :- _____
- कुटूंबातील दिव्यांग व्यक्ती (असल्यास त्यांची नांवे) :- _____
- दिव्यांगत्वाचा प्रकार :- _____
- दिव्यांग प्रमाणपत्र असल्यास क्रमांक :- _____
- UDID क्रमांक (Unique Disability ID) :- _____
(दिव्यांग ओळखपत्र)

- संजयगांधी निराधार योजना/ श्रावणबाल :- -----
योजना/इंदिरागांधी वृद्धापकाळ योजना/
पीएम-किसान सन्मान निधी/यापैकी कोणत्या
योजनेचा लाभ घेतला आहे.
- रक्तगट :- -----
- यापुर्वी कोणत्याही वैद्यकिय विमा :- -----
योजनेचा लाभ घेतलेला आहे का?
- आरोग्य संबंधित तपशिल :-

आजारी व्यक्तीचे नांव	वय	कुठला आजार	उपचार	कुठे

- गर्भाशयाची शस्त्रक्रिया झालेली आहे काय :- -----
- असल्यास शस्त्रक्रिया केलेल्या दवाखान्याचे नांव व पत्ता :- -----

स्वयंघोषणापत्र

मी ..... श्री. .... यांचा
मुलगा/मुलगी वय ..... वर्षे, राहणार ..... याद्वारे असे
घोषित करतो/करते की वरील सर्व माहिती माझ्या व्यक्तीगत माहिती व समजुतीनुसार खरी
आहे. तसेच मी स्वयं साक्षांकित केलेल्या मुळ कागदांच्या प्रती सत्यप्रती आहेत. मी दिलेली
कोणतीही माहिती अथवा कागदपत्रे खोटी असल्याचे आढळून आल्यास भारतीय दंड किंवा
संबंधीत कायदानुसार मी शिक्षेस पात्र राहीन याची मला जाणीव आहे.

ठिकाण : अर्जदाराची सही/अंगठा .....
स्थळ : अर्जदाराचे पुर्ण नांव .....

कार्यालयीन उपयोगासाठी

१. अर्जदाराने दिलेली माहिती व कागदपत्रे छाननीअंती बरोबर असल्याचे आढळून येते.
२. अर्जदाराच्या नाव नोंदणी अर्जाचा नोंदवहीतील अनुक्रमांक/ओळख क्रमांक.....
व दिनांक ..... आहे व ते ऊसतोडणी कामगार म्हणून पात्र आहेत.

ग्रामसेवक/ग्रामविकास अधिकारी यांचे नांव व स्वाक्षरी
गावाचे नांव ..... ता. .... जि. ....
मोबाईल नंबर :-

*****

फॉर्म भरण्याकरीता मार्गदर्शक सूचना

१. एक अर्ज हा एका कुटूंबासाठी असेल.
२. कुटूंब व्याख्या :- पती, पत्नी व त्यांची अविवाहीत मुले.
३. विवाहीत मुलांचे स्वतंत्र कुटूंब समजावे.
४. वृद्ध आहे-वडिल ऊसतोडणीला जात असल्यास त्यांचेही स्वतंत्र कुटूंब ग्राह्य धरावे. मात्र वृद्ध आई-वडिल ऊसतोडणीला जात नसल्यास त्यांची माहिती ऊसतोडणीला जाणाऱ्या मुलाच्या कुटूंबात घ्यावी.
५. विधवा, परितक्त्या महिला ऊसतोडणीला जात असल्यास त्यांचे स्वतंत्र कुटूंब ग्राह्य धरावे व त्यामध्ये त्यांची अविवाहीत मुले यांचा समावेश करता येईल.
६. मागील २-३ वर्षात ऊसतोडणीला न गेलेले मात्र त्यापुर्वी किमान ५ वर्ष ऊसतोड करणाऱ्या मजुरांचाही ऊसतोड कामगार यामध्ये समावेश करण्यात यावा.
७. विवाहीत मुले यांचे स्वतंत्र कुटूंब ग्राह्य असल्याने त्यांच्या मागील ३ वर्षांचा तपशील हा अविवाहीत असतानाचा ग्राह्य धरावा.

महाराष्ट्र शासन
सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग
ऊसतोड कामगार ओळखपत्र

ओळख क्रमांक :-

फोटो

नाव :-----

लिंग :-----

आधारकार्ड क्रमांक :-----

ऊसतोड कामगाराची स्वाक्षरी किंवा
डाव्या हाताच्या अंगठ्याचा ठसा

सक्षम प्राधिकारी यांची स्वाक्षरी, पदनाम
व कार्यालयाचा शिक्का

- पत्ता :- -----
- जन्मदिनांक :- -----
- रक्त गट :- -----
- मोबाईल क्रमांक :- -----
- ऊसतोड कामगार म्हणून काम करित असल्याचे वर्ष :- -----
- ऊसतोड कामगार म्हणून नोंदणी केल्याचा नोंदवहीतील
अनुक्रमांक व दिनांक :- -----

सूचना :-

- ओळखपत्र हे केवळ ऊसतोड कामगाराची ओळख पटावी म्हणून देण्यात आले आहे.
- सदर ओळखपत्र हस्तांतरीत करता येणार नाही किंवा त्याचा कोणताही गैरवापर करता येणार नाही.
- सदर ओळखपत्र हरविल्यास सक्षम प्राधिकाऱ्याकडे लेखी स्वरूपात तक्रार दाखल करावी.
- सदर ओळखपत्र कोणालाही सापडल्यास वरील पत्त्यावर परत करावे.

****